

විජිතපුර ගුණරතන හිමි
PAPER

ද්විකෝටික තර්ක ක්‍රමයේ උපයෝගීතාව

විජිතපුර ගුණරතන හිමි, පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයන අංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය.

ඇරිස්ටෝටලියානු තර්ක ක්‍රමය තුළ හමුවන්නේ ද්විකෝටික තර්ක ක්‍රමයයි. කිසියම් ප්‍රස්තුතයක් දෙපරිදි ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම මෙහි දී සිදු වේ. සමස්ත තර්ක ක්‍රමය පිළිබඳ සලකා බැලීමේ දී ද්විකෝටික තර්ක ක්‍රමය භාවිත කළේ ඇරිස්ටෝටල් ආදී අපරදිග චින්තකයින් ය. එහෙත් පෙරදිග තර්ක ක්‍රමය ද්විකෝටිකයෙන් ඔබ්බට ගොස් ඇති බව පෙනේ.

අන්‍ය ආගමික සන්දර්භ තුළ ත්‍රිකෝටික, චතුෂ්කෝටික, පඤ්චප්‍රකාර හා සප්තභංගී ලෙස තර්කය භාවිත කොට ඇත. ඒ අතරින් ආජීවකයෝ සත් - අසත් - සදසත් යනුවෙන් ඔවුනට ම අන්‍ය වූ තර්ක ක්‍රමයක් ගොඩ නැගූහ. එහෙත් සංජය බෙල්ලට්ඨිපුත්ත ඉදිරිපත් කරන්නේ පඤ්චප්‍රකාර තර්ක ක්‍රමයයි. එය සංශයවාදී වූවකි. ඉන් පැහැදිලි වන්නේ එම තර්කවාදය සැකය පදනම් කොට ගොඩ නගා ඇති බවයි.

සප්තභංගී න්‍යාය ජෛනයන් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන තර්ක ක්‍රමයයි. ජෛනයන්ට අනුව කිසිවක් පිළිබඳ ඒකාන්ත නිගමනයකට එළඹිය නොහැකි ය. යමක් අවබෝධ කොට ගැනීම සඳහා ප්‍රස්තුත සියල්ල හෝ කිහිපයක් උපයෝගී කොට ගත යුතු බව ඔවුනගේ අදහසයි.

ඇරිස්ටෝටල් හා ජලේටෝ ඉදිරිපත් කරන ඇත නැත යන ද්විකෝටික තර්ක ක්‍රමයෙන් ලොව විද්‍යමාන ඇතැම් සංකීර්ණ දෑ පිළිබඳ නිශ්චිත නිගමනයකට එළඹිය නොහැකි ය. එපමණක් ද නොව ත්‍රිකෝටික වූ ආජීවක තර්ක ක්‍රමයෙන් ද පඤ්චප්‍රකාර සංජයගේ තර්ක ක්‍රමයෙන් ද සප්ත ප්‍රකාර වූ ජෛන තර්ක ක්‍රමයෙන් ද නිශ්චිත නිගමනයකට එළඹිය නොහැකි බව එහි ව්‍යුහය විග්‍රහ කොට බැලූ කල මනාව ප්‍රකට වේ. චතුෂ්කෝටික තර්කනය බිහිවී ඇත්තේ මෙම පසුබිම මත ය. ආදී බුදුසමය එම තර්කනය ද පසෙකින් තබා යථාර්ථය දැකීමට මග පෙන්වන ධර්ම මාර්ගයකි.

බුදුසමය ඤාණමාර්ගයක් ලෙස හෝ යථාර්ථය ප්‍රකාශ කිරීමේ මාධ්‍යයක් ලෙස ප්‍රාමාණික වශයෙන් තර්කය නොපිළිගන්නා අතර ව්‍යවහාරික ලෝකයේ සංසිද්ධීන් විවරණයෙහි ලා පමණක් පිළිගනියි.